

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškams 8 rub.
Hal. Atskiri numeriai 30 kap.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Mickėvičiaus g. v. Nr. 16.)

Nr. 14

Kaunas, rugpiūčio mėnesio 21 diena

1919 m.

Pilieti!

Šaukia tave tavo Mo-
tina—Tėvynė. Nepraeiki
pro šalį neišgirdęs jos—
nusipirki vidaus paskolos
bonų!

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Rugpiūčio 13—20 d. 1919 m.)

Santykiai su lenkais.

Betarpininkaujant Santarvės misijoms, daug turė-
jome šiokių tokių demarkacinių linijų su lenkais, ku-
rias mūsų valdžia, taikingumo idealu vadovaujantis,
su dideliu skausmu širdyje priimdavo, bet dabartės
tarlamieji tarpininkai pateikė mums nepaprastų dova-
nų, kelintos iš eilės demarkacinės linijos pavidale.

Toji paskutinioji demarkacinė linija, tai tikras
peilis Lietuvos nepriklausomybei, jos laisvei, jos sūnų
vairui. Šonka su įsivaizduoti didesni smūgi, kaip
pasiryžimą išplėsti valstybės gyvo kūno dalį—Seinūs
su jų apylinkėmis, kurių patys gyventojai tege didžiau-
sia legioninkų neapykanta ir į savo pastoges nieku
būdu neįsifels žiauria atėjūnų.

Kad ši nauja linija yra grynai pikčiausiu prieš-
ninkų „brolių“ darbuotės padaras, visišiems aišku, bet
nėra nenuostaba. Pavydas plėšrumas ir kiti toly-
gūs privarimai, tai prigimtos lenku ypatybės.

Vien prisielna stebėtis Santarvės politika. Kur
tieji militarizmo nugalėtojų išsklaidyti pareikšti visam
pasauliui apsisprendimo ir tautų laisvės obaisiai?

Nejaugi tai buvo akių dūmimas?..

Reiškia Santarvė pritaria mūsų priešininkams, pa-
taikauja jų planams, o tuo tarpu netiesiogiai imperiali-
ninkų lenkų įnoriai, perėję galimas rybas, kasdien
plečiasi ir baisiau kaip bolševikai grūmoja mūsų tau-
tos gyvybei.

Kad tai neužginčijamas faktas, laiduoja „širdingas“
Pilsudskio ir kitų kariuomenės vadų nesena duotas
pasizadėjimas—nei žingsnio pirmyn, net tais atvejais,
kuomet pirmieji puls lietuviai. Tačiau, tai besakydami,
lenkų vadai atgaila ranka tvėresi naujo savo dalių
paskirstymo ir rugpiūčio 15 d. Merkinės—Daugių—
Stakliškių linijon vieton 11 ulanų pulko permetė 5
pėstininkų pulką, kuris pamainė pastarąjį. Taigi sa-
kytoji linija buvo dar geriau sustiprinta. Kaip patyr-
ta, šiomis dienomis Butrimonyse yra 60 pės., Stak-
liškiuose 60 pės., Daugiuose 40 pės., Raudonojoj
Alovėj 20 pės. ir raitelių, Merkinėj 200 pėstininkų ir
vienas būrys raitelių ir t. t.

Tuo pačiu laiku Širvintų, Aluntos, Balnikų, Žel-
vos, Šešuolių apylinkėse nuolatos slautė legioninkų
būriai, o Malšogaloj sutraukta žymios pajėgos—į 800
pėstininkų ir raitelių.

Naujomis žiniomis rugpiūčio 17 d. iš Vilniaus
buvo permesta Malšogalon 200 pėstininkų, kurie slenka
Širvintų link užimti miestelį ir Giobiškių tita.

Tą pačią dieną Aluntoj legioninkai netikėtai užpuolė
mūsų miliciją ir nuginklavę ją, išplėšė valsčiaus kasą
10000 rublių, nukirto telefono vielas ir suėmė telefonų
aparatus, milicijos arklius, vežimus, baltus ir vals-
čiaus valdybos knygas.

Tad prie kokios galutinės „sutarties“ krypta gink-
lų sulaikymo paligubos, kuomet po susitarimo lenkai
rimtai ruošia žygį į Širvintus, Balnikus, šeiminkauja,
plėšia Aluntoj ir, tiesdami judošiskas rankas, tyko pa-
grobti Seinus.

Rusų frontas.

Raudonarmiečių užpakaly, ypač Rusijos centre
neramu.

Vis dažniau ir dažniau pasikartoja organizuoti
ukrėnkų sukilimai. Bolševikų pastangos ginklu nu-
malšinti tasias žemdirbių riaušes nevisuomet pavyksta.
Tuo tiksu pasijusd kareiviai dažniausia perėina su
klususių rusen.

Dabartės ištisas savaitės tęsiasi mūšiai su kiniečiais. Į raudonarmiečių terorą pastarieji atsiliepė dar pašėlesniu žiaurumu.

Apskritai visi sukilusieji nepaprastai žiauriai elgiasi su įsitikrinusiais komunistais. Neretas atsitikimas, kad įniršę partizanai bolševikus gyvais užkasa į žemę. Daugpily viešpatauja nerimas.

7/VIII buvo susprogdintas Poguliankos tiltas. Laikė sprogdimo raudonarmiečių eilėse ištiko didžiausia panika. Kareiviai bė atodairos bėgo iš miesto. Taip dalykams stovint raudonarmiečiai berods galutinai atsisakė nuo aktyvaus žygio Lietuvos gilumon, tuo labiausiai atsiskius eiti pirmyn mobilizuotiems kareiviams. Šis faktas lieka tikrinybe. Pagaliaus fronto srityse bolševikų darbuotė patikrina, kad jie šiuo neramiu momentu išimtinai pasitenkina apsigynimo įmonių aprūpinimu ir neturi jokių užpuolimo planų.

Paskučiausiu laiku Jalovkos stoty rusai ardo geležinkelį ir visą medžiagą gebena savo pozicijų užpakalin. Be to visose pafrontės srityse jie patys ir kulia javus, kasa bulves, nežmoniškai plėšia gyventojus. Tad šioji išsilaukymo pobūdžio priešininko skubota darbuotė ryškiai pareiškia, kad jie laukia iš mūsų pusės puolimų.

Šiuo laikotarpiu rusų fronte nuolatos iš abiejų pusių veikė sustiprinta žvalgyba. Šiaip jau fronto padėty žymių atmainų nėra.

Svarbiausius įvykius čia peržiūrėsime.

Šiaurės fronte: Laikotarpis rugpiučio 13—15 d. dienomis buvo ramu. Bet ištisas naktis darbavosi abiejų pusių žvalgai. Svarbesnių susidūrimų buvo viduriniame bare, kur Žirnejų kaimo kryptim, priešininkas darė klastų suimti mūsų sargybą. Ten įvyko smarkus 2 valandų mūšys. Priešininko įnoriai veik sugniužo į mūsų žvalgų energingus priešpuolimus. Tuo tarpu veikiančioje Paberžių kaimo srity mūsų žvalgai pastebėjo priešininko pajėgų traukimą Jalovkos—Rautežerių linijoje. Berods dėl vidurinės netvarkos rusų rinktinės puoliman neporėjo. Vėliau tie patys žvalgai, įdėmėję rusų kulkosvaidžių gūštas, netikėtai prisiartino ir šautuvų granatomis atakavo jas. Išsigandęs priešininkas skubiai pasitraukė iš Kaupiškių kaimo ir ilgą laiką palaikė smarkią ugnį.

Rugpiučio 15 d. dešiniame bare Kampalių kaimo kryptimi raudonarmiečiai 40 raitelių ir 60 pėstininkų skaičiuje, susistiprinę kulkosvaidžiais, darė bandymų pulti Aleksandrovėlės liniją. Atkaklios kovos tęsėsi ištisą valandą. Ilgainiui raudonarmiečiai neišlaikė mūsų intensyvės artilerijos ugnies ir buvo priversti pasitraukti į Trumpančių kaimą, kur veikiai apsikasė.

Naktį nuo mūsų priešakinių dalių buvo išsiųsta stipri žvalgyba Savėnų kaimo kryptimi. Po trumpos rankinių granatų kovos raudonarmiečiai buvo išsklaidyti. Žvalgai užėmė Savėnus. Sekančią dieną mūsų pėstininkų būrys pasiekė Gudų kaimo linijos. Įvyko nepaprastas durtuvų ir rankinių granatų mūšis. Komunistai buvo nugalėti ir veik pasitraukė ties Tribuškių kaimu, kur apsikasė augštumoj 91.

Tose kraujingose durtuvų kovose mes paėmėm atskiro komunistų bataliono belaisvių ir karo grobį: 3 arklius, šovinių vežimą, šautuvų ir kito smulkaus karo turto.

Laikotarpis rugpiučio 16—18 d. priešininko žvalgyba keliose vietose mėgino slinkti priekin, bet be pasėkmų. Kiekvieną kartą jų žvalgai buvo priverčiami pasitraukti. Kiek žymesnių pirmutinių dalių susidūrimų buvo Aleksandrovėlės kryptimi. Turim belaisvių 29 rusų pulko. Praslinkus nekuriam laikui buvo išsiųstos stiprios mūsų žvalgų partijos su ku-

kosvaidžiais, vadaujant karininkams. Žvalgybos gaviniai dar nepaiškėjo.

Pietų frontas. Rugpiučio 13—15 d. kairiajame ir dešiniame bare buvo ramu. Viduriniame bare nuo Brūžų pusės rusai šaudė patrankomis mūsų kasimus. Bet jų ugnis jokios žalos mums nepateikė. Paskui rusai buvo besiskverbė priekin, bet irgi be pasėmių. Rugpiučio 15—18 d. raudonarmiečiai kartkartėmis patrankomis šaudė vidurinio baro liniją. Kituose baruose visą laiką buvo ramu.

Karininkas S—las.

Mūsų santykiai.

Lietuvos padėtis nepaprasta. Mes, neseniai pradėję valstybiniai gyventi, jaučiamės nepriklausomais, bet tos nepriklausomybės dar nėra užtikrinę tie, kurie dabar lemia Europos likimą. Mes neseniai sutvėrėme kariuomenę, kuri spėjo pasirodyti bočių praėties vertais darbais. O kiek jau turime priešų! Prieš kiekvieną mūsų kareivį stovi šimtas tokių priešų, kurie tik ir tykoja jį nukauti; kad tuomi pavergus mūsų Tėvynę ir amžinatvėn ją palaidojus.

Kas nekiša mums kojos. Jau nekalbant apie įvairiaspalvius rusus, kame sulygsta ir monarchistas Kolčakas ar Denikinas ir «svieto lygintojas» — raudonarmietis. Dar tykoja vokiečiai, o jo pėdomis veržiasi vadinamas «brolis» — lenkas. Tie, kurie lemia Europos likimą, kurie sėdi Paryžiuje ir dangstosi mažųjų tautų išliuosavimo obalsiais, ir tie priverčia mus užsimislyti, pagalyti. Taip ir lenda galvon mintis, kad tie tolymi nuo mūsų galiūnai nori mus suvartoti kaip vieną ratelį kovoje su bolševizmu, kuris ir jiems patiems netolymas, kuris grėsia ir jų netikusiai tvarkai bei surėdymui. Jie mūsų krauju ginasi, kad paskui atiduoti mus Kolčako ar lenko išsigimėlio prieglobstin. Mes matome, kad tuo ryškesnė, tuo skaistesnė pasaulyje mūsų nepriklausomybė, tuo stipriau mes grumiamės su bolševizmu. O juo labiau kyla Rusuose carų partakūnų balsai, juo labiau jiems sekasi, tuo labiau blyksta, balste mūsų nepriklausomybė. Tuomet demarkacinėmis diktuojamomis linijomis mus stipriau spaudžia dvarininkų saivalės jungas. Tuomet labiau mums gresinama liktis carinės Rusijos nedalinama dalimi.

Kaip mes į tai turime žiūrėti ir kaip atsiliiepti su kuo eiti?

Artimiausiais mūsų draugais, yra ne sąjungininkų globojamoji ponų Lenkija, bet bendro likimo, bendros ateities Pabaltijos tautos — latviai, iganiai ir suomiai. O šios godynės galiūnai: prancūzai, anglai? Mes tik tuomet galėsime jais pasitikėti, tik tuomet tikėsime į jų širdingumą, kuomet jie laidos mūsų nepriklausomybę, kuomet jie atmetę veidmainingas skraistes, atmetę diplomatinį melagingą meilumą, stičiai mums pasakys: — jūs nepriklausomi ir savo tautos vardu tai jums užtikrinama.

Todel ne pakeliui mums su norinčiais mus pajuoginti ponais dvarininkais, tie lygiai skiria mūsų keliai nuo juodųjų ir baltųjų rusų. Mes neapdinsime akiai ir bergalėtojų valios.

Mūsų ateitis mūsų patų rankose. Nuo mūsų pavirumo ir pasiryžimo priguli laimingas mūsų tautai surėdymas ir mūsų žmonių gyvenimas.

Rugpiučio 17 d. Kauno atstovaujama Lietuva didele demonstracijoje parodė visų (tik ne lenkų) Lietuvos piliečių minčių bendrumą, visu vienu stiki.

Tebūva gi stiprus mūsų ryšis, tebūva artesnės mūsų eilės ir patys regėsime giedresnius Tėvynės spindulius.

Mūsų ateitį, mes patys nulemsime ir išrišime. O tuomet praregės ir neregių akys. Tad

Petys gi į petį, na, vyfai, gas gali.
Sustoję į kovą už mylimą šalį.
Prikelkime Lietuvą mūsų.

S v.

Nemalonus dalykas.

Frontas... Apleidi jį kartais kelioms dienoms ir apsilankai Kaune. Kaunas. Tai dabartinė Lietuvos sostinė, mūsų nepriklausomybės centras, kur susiorganizavo pirmieji mūsų karžygių būriai ir pasiūsti buvo priešą kauti ir dabar čia pilna mūsų karžygių lyg darbščiujų skruzdėlių skruzdelyne. Juda, knibžda, bėga — tikras skruzdelyno gyvenimas. Eini gatvėmis ir dairaisi. Linksma! Visur lietuviškumo žymės, kareivių pilna, karininkų taip pat; nenoromis prisimeni — didžiuojiesi — jog senobinė kunigaikščio Kūno sostinė — virto laikinąja atgimusios Lietuvos sostine; malonu ir džiaugiesi. Bet... tasai malonumas neilgam: jis veikia kur tai dingsta, lyg saulutė, debesiai užslinkus.

Gatve eina karininkų būreliai ir kalbasi, — bet kaip, kokia kalba? Įsiklausau... Ogi rusiškai ar lenkiškai — amžinųjų mūsų priešininkų kalbomis! Atsipeikėjęs, aš pradedu geriau įsiziūrėti: juk tai gal suimtieji kovose abiejų priešų nelaisviai. Bet kur tasyk sargai, kurie juos lydi? — Nejaugi, manau, jie laisvi vaikštinėtų niekieno nesaugojami? Dar arčiau įsiziūriu į jų uniformas ir susigėstu dėlei savo apsirikimones juk tai mūsų, Lietuvos garbūs karininkai!.. Nuostabu, keista ir pikta drauge! Nejaugi tai narsiųjų mūsų karžygių, mirtinai kovojančių su priešais dėl tė-

vynės nepriklausomybės ir laisvės idealo, vadai? O kam būtų mums reikalinga ir toji nepriklausomybė, jei mūsų lietuviškoji kalba turėtų būti užslėpta kampe—šluotos vietoje? Delko gi mes kariautumėm, dėlko mes būtumėm pasikvietę jus vadovauti, — jeigu ne dėl idealo? Išties nemalonus ir piktinantis apsireiškimas, kad mūsų karininkai nenori ir nesistengia kalbėti lietuviškai. Ir sunku tikėtis, kad kareiviai gerbtų bei užsitiktų tuo vadu, ypač karo lauke, kuris negerbia mūsų brangiosios kalbos, o kalba svetimomis priešininkų kalbomis; taip elgdamiesi jie kareivius pikcina, erzina ir kiršina prieš save. O kareiviai tik tie yra narsūs ir nuveikia didelius kovos darbus, kurie pasitiki savo vadais. Gi pasitiki jie tiems vadams, kurie yra kareiviams vyresnieji draugai ir tikrieji vadai sunkiame ir karžygiškame karo darbe, kurie supianta kareivių dvasią, gerbia tai, ką kareivis gerbia ir nežemina to idealo, dėl kurio kareivis atėjo kraujo lieti.

Man esant rusų kariuomenėje ir dabar tarnaujant nuo pirmųjų organizavimo dienų Lietuvių kariuomenėje, teko patirti, jog tie kareiviai, kurie gerbia savo vadus, yra narsesni ir geriau susiklauso karo lauke, nes jie įsitikinę, jog jų vadas jiems gerai vadovaus ir be naudos jų nepražudys, o stengsis kaip galima geriau vesti juos prie laimėjimo.

Anksčiau ar vėliau ateis laikas, kad tos svetimos kalbos būtinais turės išnykti iš mūsų kariuomenės. Ir tik tuomet išnyks iš jos tas negeistinas gaivalas, kuris šiandien joje yra.

Karys St. Butkus.

Suomių kariuomenė.

(Žiūr. „K. Ž.“ 13 Nr.).

1917 metų pabaigoje Rusijoje buvo nuversta Korenckio valdžia, kurios vietoje atsistojo bolševikų valdžia, Lenino vadovaujama. Bolševikai tuojuo pradėjo daryti taikos derybas su voklečiais. Suomiai-

Kazio Baikščio

Paprūsės Beržo

P I R M Y N I

Pirmyn, brole, pirmyn idėjos link
Jei bus sunku keliaut—nenušimink!
Ir nedrebėk, nors vėjas kauks aplink,
Kaip milžinas prieš audrą drąsiai stok —
Vilties varguose savo nenuštok,
Teisybe, meile, kaip žaibais liepsnok.
Tu Lietuvos dirvonus ark, akėk;
Usnis ir kiečius rauk, o dorą sėkl
Ramus vis būk, jei kas ar girs ar peiks —
Tuomet mirtis piktoji neįveiks,
Nors kūnas mirs, bet siela vis budės,
Kol vardas Lietuvių tautos skambės,
Kiekvienas brolis vis tave minės;
Sakys: „Gyveno jis ir švietė mus —
Telaiminie jį žemė ir dangus“!
Ir kapą mirtomis tau puoš,
Paukšteliai tau čiūlbės, o girios oš.
Kol jaunas dar, brole, pirmyn, pirmyn!
Kol jėgos dar tarnauja,—ženkl drąsyn!

Protesto demonstracija Kaune

1919 m. rugpiūčio 17 d.

Sekant Generalinio Štabo iš š. m. liepos 20 d. pranešimu, su lenkais susitarta dėl laukinio lietuvių ir lenkų kariuomenių rubežiaus, taip vadinamos demarkacijos linijos, galutinai liovėsi mūsų tarp lietuvių ir lenkų.

Sunkiu kritingu momentu, kada eina mirtina lietuvių kova su bolševikais, norinčiais paglenžti Lietuvos piliečių laisvę, įgyvendinti Lietuvoje rusiškos anarchijos ir despotizmo diegus, tokiu momentu Lietuvos valdžia turėjo su širdgėla nusileisti lenkams, ir anapus demarkacijos linijos pasiliko daug lietuvių gyvenamųjų vietų, nekalbant jau apie Lietuvos sostinę Vilnių.

Bet lenkams to negana. Būdami visuomet iš senovės atviros kovos priešininkais, jie ir šį kartą tokiomis pasirodė. Norėdami prieš pasaulio akis uždengti savo siekį pagrobti Lietuvą, lenkai neveda kovos su lietuviais tiesioginėje to žodžio prasmėje, jie daro kovų paliaubą, bet jie slankinėja po Paryžiaus ponų salionus, kur auksas daug kartų vertesnis už laisvę ir pavergtųjų tautų atliuosavimo idėjas, skleisdami čionėbūtų dalykų apie Lietuvą ir jos kariuomenę.

Ir štai fransai, o su jais ir visa santarvė nusprendžia naują demarkacijos liniją lietuvių lenkų kariuo-

laisvanoriai, numatydami rusų-vokiečių karą netrukus baigiantis ir suprasdami, jog savojoje tėvynėje jie gali būti labai reikalingi, pradėjo rūpintis grįžimu iš Kuršo fronto gimtojon Suomijon. 1918 m. vasario mėnesyje, vokiečiams padedant, iš Liepojaus suomių laisvanoriai laivu iškeliavo neužimtojon Suomijos dalin. Čion jie, kaipo prityrę karo dalykuose, buvo nuskirti baltojon gvardijon instruktoriais bei vadais. Suomių tautinei armijai tai buvo, be abejonės, labai žymi ir brangintina paspartis.

Taip tai palengvėle susidarė, nors ir nelabai skaitlinga, bet užtat tvirta dvasia suomių tautinė gvardija, kuriai vadovavo tarnavusis rusų kariuomenėje prityręs gonerolas Mannerheim'as.

Norėdama kuogreičiausia atvaduoti šalį nuo bolševikų, suomių vyriausybė kreipėsi į Švedijos valdžią, prašydama pagalbos. Bet socialistinei švedų valdžiai buvo nepatogu atvirai eiti prieš Rusijos bolševikus ir ji todėl atsisakė duoti oficialinės pagalbos. Iš Švedijos suomiaai tegavo šiek tiek ginklų; be to, dar atvyko Suomijon keletas šimtų švedų-laisvanorių.

Užimtojoje Suomijos dalyje slautė bolševikų teroras, rekizicijos, plėšimai ir t. t. Visa tai baisiai erzino gyventojus. Žmonių neapykanta bolševikams augo. Ir užtat, kaip tik baltoji gvardija šiaurėje pradėjo pulti bolševikus, tai likusieji užimtoje Suomijos dalyje jaunieji inteligentai pradėjo spiestis į partizanų būrius ir užpuldinėti bolševikus iš pasalų. Pav., nepervoli Helsinkijų apie 200 tokių partizanų buvo užėmę vieną dvarą ir tenai laikėsi apie porą savaičių, gindamiesi nuo bolševikų. Vėliau betgi partizanai buvo nugalėti ir pasodinti Helsinkijų kalėjiman.

Nežiūrint tokio karzygiško pasišventimo, tokių didelių pastangų, suomiaai vieni vistik negalėjo tikėtis išvyti bolševikų, nes bolševikai, nors ir mažai disciplinuoti, bet užtat buvo gana gerai apginkluoti ir daug kartų skaitlingesni už suomių gvardiją. Vienuose tik Helsinkiuose, pav., stovėjo rusų laivynas su daugeliu tūkstančių matrosų-bolševikų, o pačioje Suomijoje

bolševikų kareivių skaičius siekė kelių dešimčių tūkstančių.

Į visą tai atsižvelgdama, Suomių vyriausybė vėl nutarė prašyti pagalbos svetur. Tik šį kartą ji kreipėsi ne į Švediją, o į Vokietiją. Vokiečiai sutiko padėti suomiams ir balandyje 1918 m. Suomijos pietuose iškėlė 20.000 gerai ginkluotų kareivių. Neužilgo vokiečiai, po sunkių kovų miesto gatvėse, užėmė Suomių sostinę Helsinkius, o kiek vėliau ir Sveaborgo tvirtovę. Tuose miestuose bolševikai paliko didelius ginklų bei amunicijos sandėlius. Prie vokiečių tuojaus pradėjo dėtis ir suomių partizanų būriai, kurie iki tol veikė slaptai.

Tuo pačiu laiku tautinė suomių gvardija šiaurėje lrgi pradėjo smarkiai pulti bolševikus.

Umu laiku baltoji gvardija paėmė vyriausią bolševikų punktą Suomijoje miestą Tampere (fabrikų rajonas). Ties tuo miestu buvo karštų kovų; iš abiejų pusių daug buvo užmuštų; patsai gi miestas žymiai ugnies sunaikintas. Balandžio pabaigoje baltoji gvardija iš bolševikų atsiėmė Viborgą, esantį pietrytinėje Suomijoje. Tuo būdu raudonajai armijai atsirado pavojaus būti apsuptai ir ji to del pradėjo skubiai trauktis iš Suomijos. Ties Hameenlina daug bolševikų vistik buvo apsupta ir skaudžiai sumušta. Netrukus bolševikai galutinai buvo išvyti iš Suomijos ir gegužės 16 d. baltoji gvardija iškilingai įžengė Helsinkiuosna, džiaugsmingai sveikinama gyventojų.

Taip tai suomiaai vokiečių padedami, atvadavo savo tėvynę nuo rusų užpuolikų. Reikia pastebėti, jog vokiečiai Suomijoje elgėsi labai pavyzdmingai, žmonėms nedarė jokių nuoskaudų ir užtat paliko juose labai geros atminties. Už suteiktą pagalbą suomių tauta labai vokiečiams dėkinga; žuvusieji vokiečiai kareiviai palaidoti puikioje bei pagarbioje vietoje.

Šįmet pavasarį visa Suomija iškilingai šventė nuo bolševikų atsivadavimo metines sukaktuves. Šalyje buvo surengta daugybė paskaitų apie bolševizmo kenksmingumą. Visos įstaigos dvi dieni nedirbo.

meni. Sulig tos linijos, lenkams tenka daug naujų lietuviškų miestų ir miestelių, tarp jų Suvalkijos lietuvių švietimo bei kultūros centras Seinai. Ta linija eina į šiaurę palei Ukmergę.

Sąmoninga visuomenė, matydama kruviną jai daromą skriaudą, negali lengva širdžia praeiti pro neteisybės ir pavergimo įvykius. Kaip sunkiai sužeistas organizmas, jinaai reiškia dvasios skausmo atbalsį, savo širdgėlą. Ir demonstracija, įvykusi Kaune š. m. rugpiūčio 17 d. buvo išreiška to dvasios skausmo, kuris jaučiama Lietuvos visuomenės dėliai visa, kas dedasi Lietuvoje. Demonstracija prasidėjo Kaune Viešojoj Aikštėj apie 1 val. po piet. Prieš tai iš vakaro ir nuo pat ryto jau jautėsi Kauno gatvėse neramumas dėliai pastarųjų lenkų įvykių.

Apie piet žmonės būriais pradėjo rinktis Viešojon Aikštėn ir apie 1 val. jau daugelio tūkstančių minia buvo apstojusi miesto valdybos rūmus. Nuo rūmų balkono, ant kurio plevėsavo lietuvių ir žydų tautinės vėliavos, vienas už kito kalbėjo į minią visų lietuvių partijų, žydų įvairių organizacijų ir Amerikos lietuvių atstovai. Visi kalbėtojai kaip vienas, be skirtumo partijos tautos nuplėšė nuskriaustos mūsų šalies padėti, ir griežtai protestavo prieš okupantus lenkus ir kolčakininkus.

Lietuvos liaudis, darbo žmonės trokšta laisvai, savystoviai gyventi. Gana pastumdėllais būti, svetimą jungą nešti, nuo jaunystės iki senatvės vien vargą ir skausmą tematyti, ašaras telieti dėliai svetimųjų skriaudų ir užgavimų, gana svetimam ožlui tarnauti, savo kruvinu prakaitu uždirbtus skatikus svetimėms atiduoti, save tėvynėje vietos neturėti ir tūkstančiais keliauti iš tėvynės svetimuosna kraštuosna. Mes esame tauta kaip ir kitos tautos, jau gyvenančios laisvai. Jokiomis priespaudomis mus neprivers atsisakyti nuo savo teisės parengti sau laisvą gyvenimą. Bet mūsų plėšrieji kaimynai — lenkai, kolčakininkai, bolševikai — kaip nepasotinti vilkai, nori Lietuvos laukus praryti.

Vieni jų eina savo dvarų, turtų ginti, kurie, be abejo, demokratinės Lietuvos valdžios bus išdalinti darbo, vargo žmonėms; kiti eina Lietuvon įgyvendinti rusišką terorą bei despotizmą (sauvalę), bet ne laisvę...

— Šalin okupantai, šalin skriaudikai! — šaukė, kalbėtojus pertraukdama minia,

Negana to, santarvės valstybės, tarp kurių vyriausią rolę lošia fransai, ne tik ką nepadedama mums, bet nuolat skriaudžia mus, atiduodami lenkams vis daugiau Lietuvos žemės. Pasaulyje nėra teisybės. Tiktai kardas gali nuspręsti mūsų likimą. Taigi, į kovą, už ginklo, kad apginti nuo priešų prabočių krauju aplaistytą mūsų žemę, kad įsikūrus sau laimingą būti. Valio, Lietuvos kariuomenė! Lai gyvuoja nepriklausoma Lietuva!

Kiekvieną kalbėtoją pertraukdavo po kelis kartus minia, šaukdama:

— Valio, jaunieji Lietuvos karzygiai, atsistojusieji ginti brangiausių tėvynės reikalų! Valio, Lietuvos

Atvadavus šalį nuo rusų, suomių baltoji gvardija nenustojo gyvavus. Savanoriai, tiesa, išsiskirstė į savo gimtąsias vietas, bet savo organizaciją užlaikė pilnumoje ir naujų narių priėmimu nuolat ją didino, plėtė. Dabar Suomijoje kiekviena parapija turi savo baltąją gvardiją arba „šickorą“.

Laisvanoriais šickoro eilėna priimami vaikinai, nejaunesni 15 metų. Šickoro laisvanoriai yra visai laisvi. Piliiečiai ir šiaip gali užsiimti kuo kas nori. Jie turi savo ginklus, vėlavas, formą, kurią dėvi tik stodami eilėna. Algos laisvanoriai negauna. Ištikus karui, šickoro laisvanoriai privalo eiti kariauti frontan. Visa dabartinė baltoji gvardija arba „šickoras“ yra suomių karo ministerio žinioje.

Savanoriai, įstoję kurios nors apylinkės šickoran, du kartu savaitėje vakarais renkasi lavintis karo dalykuose. Pasimokinę kokius tris mėnesius, jie kas savaitė daro karo manevrus.

Miestuose bei miesteliuose laisvanoriai paeiliui eina sargybą.

Šickoro sudėtin įeina pėstininkai ir raiteliai; bataljonai gi turi ir kulkosvaidžių kamandos.

Iš viso Suomijoje dabar yra apie 70.000 (septyniolikos dešimtys tūkstančių) šickoro laisvanorių. Šickoras dalinasi į korpusus, korpusu — 2 divizionu, divizijose — 2 pulku, pulke — 3 bataljonai, bataljone — 2 kuopai, kuopoje — 2 būriu, būrys gi susideda iš šimto vyrų.

Šale didžiulės laisvanorių gvardijos, Suomijoje yra dar apie 30.000 ir paprastos reguliarinės kariuomenės, — taip kad iš viso jauna Suomii valstybė turi jau apie šimtą tūkstančių organizuotos kareivijos. Atsiremama tokios didelės armijos, susidedančios daugiausia iš tautiniai susipratusių elementų, Suomija gali ramiai žiūrėti ateitin. Šiais laikais, kuomet tautų ateltis bei gerovė lemiamą vien tik ginklu, toji kariuomenė yra didžiausias Suomii nepriklausomybės laidas bei pamatas. Išanksto galima nuspėti, jog suomiai pigiai neįsileis savo žemėn nei Trockio raudonųjų, nei Koločako ar Denikino baltųjų.

K. B.

Karininko Kauno

Šaudymo mokymas.

(Žiūr. „K. Ž.“ 13 Nr.).

Ketvirta grupė.

Trikojis su uždėtu ant jo šautuvu.

Kad gerai tyksliai šaudyti, neužtenka gerai nutaikyti šautuvus. Dar reikia mokėti nuleisti gaidukas. Mažiausias truktelėjimas atsiliepia į šaudymą, todėl reikalinga mokėti lengvai ir gražiai nuleisti gaidukas.

Instruktorius liepia pakelti dešinę ranką su ištiestu smiliumi (kiti pirštai sugniaužti į kumštį). Pats instruktorius irgi pakelia dešinę ranką su ištiestu smiliumi ir rodo lengvą piršto surietimą. Kiti ir gi tą patį daro. Tas paantrinama keletą kartų, pakol kareiviai išmoks lengvai suriesti pirštus.

Po tam liepta vienam nutaikyti šautuvą su atlaužtu gaiduku į nurodytą daiktą ir uždėti pirštą ant šuniuko. Instruktorius, kad parodžius, kaip lengvai nuleidžiamas gaidukas, uždėda savo smilį ant kareivio piršto ir lengvai nuspaudžia, retkarčiais paklausdamas kareivio ar jaučia spaudimą. Kad pertikrinus lengvą gaiduko nuleidimą, instruktorius uždėda pirštą ant šuniuko ir liepia tam pačiam kareiviui, uždėjus pirštą, lengvai nuspausti. Taip patikrinama visi grupės kareiviai.

Kuomet visi tai po vieną kartą padarė, instruktorius aiškina:

— Jeigu kareivis nuleis šuniuką trukčiodamas, tai tūta pasijudins ir nepataikys į taikinį. Nuspaudžiant šuniuką, reikia giliai įtraukti kvapą ir nekvėpuoti. Spausti šuniuką reikalinga antruoju piršto smiliaus sąnariu.

— Venclovaiti, papasakok, ką reikia daryti, kad tyksliai pataikius? ir t. t.

Penkta grupė.

Kad pertikrinus tikslų šaudymą vartojamas veidrodis tam tikrose rėmelėse. Trys žingsniai prieš vedi-

kariuomenė, kenčianti sunkų vargą ir jau liejanti kraują už Lietuvos laisvę, geresnę būti!...

Nuo miesto valdybos namų dešimtis tūkstančių minia, nešina vėliavomis, tarp kurių buvo dvi žydų, su parašais: „Lai gyvuoja nepriklausoma Lietuva. Šalin okupantai!“ dainuodama tautiškas lietuvių dainas, griežiant orkestrui, traukė Naująja Vilniaus gatve, toliaus Laisvės alėja į Laikinosios Vyriausybės rūmus.

Miniai sustojus, rūmų balkone pasirodė Ministerių Pirmininkas ir kiti Ministeriai.

Iš minios pasikėlė kalbėtojas, kuris, nurodęs į sunkią Lietuvos padėtį, pareiškė valdžiai prašymą drąsiau varyti priešininkus iš savo krašto, nei kiek nuleidžiant jiems.

— Imk mūsų gyvybę, imk mūsų turta, viską atiduosime, tik neduok priešams paglemžti mūsų laisvės, — šaukė kalbėtojas.

Kitas kalbėtojas, nupiešęs Lietuvos dabartį, kreipėsi į minią:

— Liaudie, ar prisizadi ginti savo tėvynės laisvę ir tikrai per lavonų krūvas įleisti priešą į savo žemę?

— Prisizadu! — tvirtai neabejojamai atsakė minia.

— Valio, lai gyvuoja mūsų laikinoji vyriausybė!

— kelis kartus šaukė minia.

Valdžia akivaizdžiai pamatė, kad su ja eina visa Lietuvos visuomenė, nesigailinti paaukoti nieko, kad atstatyti laisvą, demokratiškai sutvarkytą Lietuvą.

Į visas kalbas atsakė Ministeris Pirmininkas. Buvo tai nepaprastas reginys. Graži saulėta diena. Iš

aukšto balkono į daugelio tūkstančių dėliai savo liūmo pasiskūsti susirinkusią minią pirmą kartą kalba Lietuvos Vyriausybės atstovas. Jo tvirta, garsi, viltį žadinanti kalba vaizduoja senovės vaidilą, žadinantį gyventojus, priešams šalį apnikus, ginti laisvę ir tėvynę.

— Piliiečiai, pilietės, — kalbėjo jis, — neprazus Lietuva, Lietuva bus laisva, nepriklausoma, Vilniuje, Lietuvos širdyje, netolimoje ateityje plevėsuos lietuvių vėliava. Nekaltas kraujas karžygių, kovojančių Lietuvos laukuos su priešais, negali nueiti veltui. Dėliai to nekaltai pralieto kraujo Lietuvos valdžia pasiryžusi geriau žūti, negu atsižadėti Lietuvos nepriklausomybės.

Po tam dar kalbėjo keli iš minios.

Prie minios prisitartino dar keli tūkstančiai naujų demonstrantų iš Užnemunės (Suvalkių), mokytojų eilės, vėliava nešina.

Visa ta skaitlinga minia, kokios Kaunas dar nebūrio matęs, traukė toliau į 16 dienos vasario gatvę, o iš jos į Laisvės alėja prie Fransu misijos namu, ir iššaukė ant balkono tos misijos atstovus. Tuokart pakilo trūkšmas, klyksmas. Šiaip taip vis tik buvo galima nuraminti minia.

Keletas kalbėtojų, nurodydami į apgailėstą pragaištingą Elzas-Lotaringijos padėtį, kai jinai buvo vokiečių valdoma, pareiškė griežtą protestą fransams kad jie, fransai, o su jais visa santarvė, piausto kąsneliais Lietuvos kūną ir atiduoda lenkams dieną iš dienos vis naujus Lietuvos plotus. Ypač šaudžiai

rodį atsistoja kareivis su šautuvu. Į kairę nuo jo atsistoja kareivis paduodantis kamandas. Visai prie veidrodžio stovi, klūpo arba guli instruktorius su skardele, ant kurios aiškios spalvos trikampis. Smailiame trikampio kampelyje perdėm perdurta mažiulėlė skylutė, per kurią instruktorius įžiūri teisingą taikymą. Po pirmo kareivio kamandos, kareivis paima šautuvą ir taiko per veidrodį į trikampį. Iššovęs kareivis privalo pasakyti į kurią pusę kryptelėjo šautuvas. Instruktorius kontroliuoja, ar teisingai pasakyta. Taip praleidžiama kiekvienas šios grupės kareivis.

Jeigu kurioj nors grupėj atsirastų ortoskopai, tai šautuvo nutaikymo pertikrinimas atliekama panašiai, kaip ir į veidrodį.

Šešta grupė.

Greitas šautuvo užtaisymas. Instruktorius vienoj rankoj turi laikrodį, kitoj — švilpuką. Jeigu yra ortoskopai, tai tikslus nutaikymas kontroliuojamas per ortoskopą, o jeigu ortoskopo nėra, tai vienas kareivis stoja užpakalyje šiaulio ir seka teisingą nutaikymą į nurodytą daiktą.

Šaudantis kareivis privalo turėti dvi apkabi su gerais mokomais šoviniiais. Instruktorius aiškina:

Kareivis privalo mokėti ne tik tiksliai šaudyti, bet dar greitai užtaisyti šautuvą. Geras šiaulys tyksliai taikydamas per minutę išleidžia į taikinį mažiausiai dešimt šovinių.

Toliau instruktorius paduoda atatinamą kamandą, po kurios šiaulys iššauna vieną po kitam šovinį. Kuomet praeis viena minutė laiko, instruktorius švilptelėja ir šiaulys privalo sustoti šaudyti. Tada žiūrima kiek išleista šovinių. Taip praleidžiama visi šios grupės kareiviai.

Septinta grupė.

Reikalinga pratinti kareivius taikyti į judančius taikinius.

Šis atliekama taip: du ar trys kareiviai nusitolina nuo grupės — pirmą kartą ant šimto žingsnių, antrą kartą ant dviejų šimtų žingsnių ir t.t.

Vienas iš nusitolinusiųjų kareivių greitai vaikščioja, kitas rėplioja, trečias iš už sąsparos arba iš už medžio tai pasirodo tai vėl išnyksta. Instruktorius

buvo atsiliepta dėliai šio suvalkiečių demonstrantų, kuriems teko patirti daug nuoskaudų iš lenkų pusės.

Misijos atstovas pareiškė nusiųsias Lietuvos gyventojų reikalavimus Paryžiun.

— Šalin okupantai, atiduokite Vilnių, — šaukė minia.

— Mes patys paimsime, iškaposime lenkus, — girdėjosi minioje.

Toliau visa minia traukė prie Anglų ir Amerikos misijų buveinės. Nėsant anglų atstovams namie, minia padėjo Amerikos maisto komisijos atstovui už suteiktą Lietuvai maistą.

Pagalios minia grįžo atgal Laisvės alėja, sustojo ties vokiečių pasiuntinybės namu, kur kalbėtojai pareiškė protestą prieš vokiečių galutiną neišsikraustymą iš Lietuvos, bet kartu pareiškė dėkojimą už visa tai, kas suteikta Lietuvai aprėdalais, ginklais amunicija ir t.t.

Galop, apie 6 val., šaukdama „Lai gyvuoja Lietuvos kariuomenė!“, „Vallo jaunieji karžygiai!“, „Garbė žuvusiems už laisvę!“, minia išsiskirstė.

paduoda reikalingą kamandą į judančius taikinius ir kiekvienas šios grupės kareivis prisitaiko į nurodytus taikinius. Taip įsišaudo kelis kartus. Po to asmenys mainosi vietomis ir grupės tęsia toliau savo darbą.

Žygiuojant nuo pamokų namo reikalinga į pakeičiui stovinčius daiktus arba tam tikslui specialiai anksčiau išsiūstus kareivius įvairiausiose kryptyse ir įvairiausio toumo ir pratinti spėlioti esančių daiktų arba žmonių tolumą. Šis daiktas labai pageidaujamas, nes kareivio akis įpratinama ne tik atspėti tolumą, ligi kuriam nors daiktui, bet dar pratinama kareivio akis atrasti tuos daiktus. Šiam dalykui grupės neskiriama delto, kad reikalingas dėl išsiuntimo įvairiausiomis kryptimis didelis žmonių aikvojimas, kas galima ir pageidaujama atlikti didesniu žmonių skaičiumi.

Apie šias išdėstytas grupes tegul sprendžia kiekvienas karininkas. Bet norėčiau manyti, kad kuri nors kuopa tvirtai prisilaikydama šių grupių ne blogai šaudys mūsų priešus.

(Galas).

Kovoje del Tėvynės.

Nukauti

Balsys Vincas — Paberžių k., Vilkaviškio apskr. **Valaitis** Jonas — Gotlybiškių k. Slavikų val. Šakių apskr. palaidotas Subačiuje. **Simokonts** Povilas — Prienų miestelio, Mariampolės apskr., palaidotas Subačiuje. **Kricer** Haonel (žydas) — Kauno miesto, palaidotas Aleksandravėlėje. **Savickas** Jonas — Karkešupių k., Pajavonio val. Vilkaviškio apskr. **Bellauskas** Kazys — Aukštosios Panemunės, Kauno apskr. **Mičdiris** Dominikas — Aukštosios Panemunės, Kauno apskr. **Badzevičius** Kazys. **Blizuskis** Petras — Berdeninkų k. Derbino val. Kretingos apskr. (užmuštas per neatsargumą). **Potakavičius** Kazys — Kauno miesto. **Radzevičius** Kazys. **Tiboltas** Liūdas — palaidotas Šiaulių kapuose. **Leonavičius** Jonas — Ostrovec, Varnių val. Vilniaus apskr.

Mirė nuo žaizdų

Venckūnas Jonas. **Labutis** Vladas — Leliūnų k. Utenos val. ir apskr. — palaidotas Kauno kapuose.

Mirė nuo ilgų

Allonis Simanas. **Balvočius** Jonas. **Milkeraitis** Pranas. **Paldauskas** Juozas — Balščių k. Žigaičių val. Tauragės apskr. **Šuopys** Jonas.

Sužeisti

Karpavičius Jurgis — Tarpučių k. Mariampolės apskr. **Šiaučiūnas** Antanas — Ragažių k. Vilkaviškio apskr. **Danilevičius** Juozas — Vilkaviškio dvaro ir apskr. **Kalašinskis** Jurgis — Pusiniškių k. **Rakickas** Antanas — Sartininkų k. Šiaulių apskr. **Uginčius** Nikodimas — Šiauriškių k. Tauragės apskr. **Mejer** Gustav — Tamošaičių k. Tauragės apskr. **Vencas** Jonas — Jurgežievių k. Tauragės apskr. **Virbitckas** Antanas — Mažučių k. Mariampolės apskr. **Lazdauskas** Antanas — Kauno miesto. **Paldūnas** Antanas — Jurkių k. Piliškių val. Mariampolės apskr. **Melnykas** Juozas — Svirnavičių k. Šumskų val., Mariampolės apskr. **Gulbinas** Stasys — Lekėčių val. Šakių apskr. **Norkellūnas** Juozas — Juodboriško k. Rūdos val. Mariampolės apskr. **Bebravičius** Kazys — Prienų miestelio, Mariampolės apskr. **Vleraitis** Jonas — Šilbalių k., Bartininkų val. Vilkaviškio apskr. **Lukminas** Stasys — Sodžikių k. Šidlavos val. Re-

seinių apskr. **Joncius** Juozas — Kurakaimio k. Lekėčių val. Šakių apskr. **Rybokas** Karolis — Sašinių k. Svedasų val. **Stadalnikas** Albinas — Navinikų k. Vilkaviškio apskr. **Juškauskas** Konstantinas — Trobiškių k. Mariampolės apskr. **Aronauskas** Vincas — Mariampolės apskr. **Buragas** Mykolas — Petrašiūnų k. Pažaislių val. Kauno apskr. **Juška** Bronius — Lukšių val., Šakių apskr. **Narjauskas** Tamošius — Rūdos k., Gižų val. Vilkaviškio apskr. **Masaitis** Antanas — Budziškių k., Vilkaviškio val. ir apskr. **Siugždis** Andrius — Purvinių k., Mariampolės apskr. **Sipala** Juozas — Viltrakių k., Žvirgždaičių val. Šakių apskr. **Burkštaitis** Jonas — Žynių k., Žaliosios val., Vilkaviškio apskr. **Kainis** Julius — Nartų k., Kvietiškių val., Mariampolės apskr. **Grigaitis** Vincas — Višarū Rūdos. **Puodžiūnas** Juozas — Kybartukų k., Vilkaviškio val. ir apskr. **Katilius** Petras — Mokolų k., Šumskų val., Mariampolės apskr. **Mantvila** Juozas — Patašinės k., Kvietiškių val., Mariampolės apskr. **Naudžius** Jurgis — Girininkų k., Veveirių val., Mariampolės apskr. **Ragenas** Antanas — Orelių k., Ežerėnų apskr. **Sidoravičius** Juozas — Šakių dvaro, Šakių val. ir apskr. **Butkauskas** Adomas — Budežerių k., Vilkaviškio val. ir apskr. **Flikis** Fricas — Užbalių k., Gižų val., Vilkaviškio apskr. **Kumelis** Juozas — Dusėtų, Ežerėnų apskr. **Stadalius** Jonas — Degučių k., Šumskų val., Mariampolės apskr. **Kasikauskas** Antanas — Katiliškių k., Mariampolės apskr. **Liukinevičius** Jonas — Kybartų, Vilkaviškio apskr. **Miknevičius** Jurgis — Šancų, Kauno priemiesčio ir apskr. **Brazaitis** Juozas — Kumelionių k. ir val., Mariampolės apskr. **Bandza** Juozas — Skliausčių k., Vilkaviškio apskr. **Maurutis** Kazys — Viščekaimio, Vilkaviškio apskr. **Streikus** Antanas — Antazavo val., Ežerėnų apskr. **Mekšinas** Antanas — Baroviškių k., Ežerėnų apskr. **Abaris** Jonas — Manuliškių k. Antazavo val., Ežerėnų apskr. **Hildebrandas** Kohim (žydas) — Varšuvos miesto. **Endziulaitis** Petras — Turčinų k., Šakių apskr. **Arštikis** Apolinaras — Josvainių miestelio, Kauno apskr. **Strelkus** Dominikas — Manuliškių k., Antazavo val., Ežerėnų apskr. **Sanadauskas** Antanas — Čičkų k., Vilkaviškio apskr. **Uknevičius** Jonas — Vištyčio, Vilkaviškio apskr. **Matijošaitis** Kazys — Baltgudžių k., Šakių apskr. **Semetas** Vincas — Pašaltūnio dvaro, Tauragės apskr. **Stočkus** Jurgis — Margašilių k., Mariampolės apskr. **Baltrušaitis** Antanas — Šilsuodžių k., Gražiškių val., Vilkaviškio apskr., **Senkus** Pranas — Plutiškių k., Mariampolės apskr. **Koninas** Ber — Vilniaus miesto. **Petrauskas** Stasys — Degučių k., Kvietiškių val., Mariampolės apskr. **Guduckas** Pranas — Malinavo k., Pakuonio val., Mariampolės apskr. **Siškauskas** Vladas — Kalvarijos miesto, Suvalkijos. **Arbatauskas** Kazys — Gražiškių kaimo ir val., Vilkaviškio apskr. **Pažera** Antanas — Veiverių val., Mariampolės apskr. **Urnevičius** Feliksas. **Kemundris** Konstantas — Žiemų k., Šimonių val., Panevėžio apskr. **Dubickas** Stasys — Rulkūnų k., Vilniaus apskr. **Korsakas** Viktoras — Pogorelščinos k., Ašmenos apskr. **Ovčinikas** Kondratas. **Petrolaitis** Pranas. **Volnovičius** Stasys — Nāsporal, Ašmenos apskr. **Voiniūšas** Viktoras. **Zyicevičius** Mečys — Kauno miesto.

Kontūžyti

Piragas Jonas — Prienų miestelio, Mariampolės apskr. **Priūnas** Vincas — Šilsvaidžių k., Gražiškių val. Vilkaviškio apskr.

Be žinios dingę

Valaitis Jonas — Alango k., Tauragės apskr. **Kasenavičius** Jonas — Alango k., Tauragės apskr. **Mauza** Juozas — Miknakių kaimo, Bublių val., Šakių apskr. **Jankovičius** Vladas — Tapniškių k., Sasnavos

val., Mariampolės apskr. **Jecėvičius** Vladas — Aleksand. dv., Kalvarijos apskr. **Jamantas** Steponas — Plikiškių k., Šimonių val., Panevėžio apskr. **Astojas** Antanas — Skabeikių k., Papilės val., Šiaulių apskr. **Jonaitis** Jonas — Bubštų k., Pašvitinio val., Šiaulių apskr. **Mazurkevičius** Mykolas — Erozalimkos k. Pešinių val., Vilniaus apskr. **Medveckas** Jurgis — Linkavos val., Joniškėlio apskr. **Rybakovas** Jankovas (sentikis) — Fedorovos k., Mačero val., Reikonų apskr., Mogilevō gub. **Staponkas** Pranas — Rubežaričių k., Leplaukos val., Telšių apskr. **Udrakas** Viktoras — Mičaičių k., Žagarės val., Šiaulių apskr. **Žolpis** Albertas — Montvidų, Linkavos val., Šiaulių apskr. **Lidelkis** Pranas — Mažeikių, Gruzdujų val., Šiaulių apskr. **Linkevičius** Jonas — Miškrių k., Panevėžio apskr.

Nelaisvėje

Jakštonis Povylas — Morkūniškių k., Vešintų val., Kupiškio apskr. **Tumėnas** Jonas — Keležerių k., Aleksandr. val., Rokiškio apskr. **Kasperavičius** Jurgis — Vašatkenių k., Mariampolės apskr. **Ramauskas** Povylas — Geištariškių k., Vilkaviškio apskr. **Juozapaitis** Jonas — Mariampolės miesto ir apskr.

Žinios.

Lietuvoje.

Širvintai. Š. m. rugpjūčio 14 d. į Širvintus buvo atvažiuavę iš Varšavos 8 lenkų pasiuntiniai kun. Maciejavičius, Malupa, Zagurskis ir kiti. Buvo tai turgaus diena. Žmonės nuo turgavietės buvo lenkų žandarų suvaryti pas liaudies mokyklos namus, kur beveik kiekvienas pasiuntinių prakalbino į žmones. Ypač savo prakalbą atsižymėjo kun. Maciejavičius, kuris prirodinėjo, jog be dvarų ir ponų žmonės liksią be duonos, taigi, kurie bernai neklausą, reikia jie bizūnais mušti, kad klausytų. Toliaus tikrino, kad iš Lenkijos Lietuvon būsią privežta druskos, geležies, anglių ir tt. Galop ragino žmones neklausyti Lietuvos valdžios, neįsileisti lietuvių kareivių sodžiuosna, neduoti jiems vežimų ir, kur tik kas gali, mušti juos.

Niekam iš esančiųjų žmonių nebuvo leista atskleipti į pareikštas prakalbas, maža to, nebuvo net leista užrašyti prakalbų turinys. Už pastarąjį dalyką buvo suareštuotas Širvintų apskrities pradedamųjų mokyklų instruktorius. Užsistojus už jį vietos lietuvių karo kamendantui, jįsai buvo paliuosuotas, bet su sąlyga, kad neišvažiuosias iš Širvintų. Lenkų kareiviai, vaikščiodami po sodžius, varu verčia rinkti atstovų kokiį tai seimą Varšuvoje.

X.

Šuolių sodžius (Kaišed. apskr.). Lenkų savališkumais. Liepos 27 d. šio sodžiaus apylinkėse įvyko lenkų ir mūsų žvalgų susirėmimas. Lenkai nelaimėjo. Įsirdę jie pradėjo skriausti vietos gyventojus, ir Šuolių sodžiui uždėjo 6000 rub. pabaudos vien už tai, kad sodžiaus gyventojai nepranešė lenkams, kad sodžiuje yra lietuvių kareivių. Šuolių sodžius yra mažutis, išviso tik 21 mažžemis ūkininkas. Ir to nežiūrind lenkai ėmė iki paskutinio, kad tik surinkti uždėtą pabaudą.

Ūkininkai kreipėsi skunda į lenkų karo vyresnybę Semeliškluose, kad būtų panaikinta neteisėta piniginių bausmė. Bet sulaukė atsako, kad yra verti dar didesnės pabaudos.

Tuomet likosi tik skūstis kitiems. Ir labai skundas pasiūstas Anglų karo ir pabėgimo misijos vadui Kaune. Gyventojai nurodo visą atsitikimą ir reikalauja, kad jiems būtų gražinta išrinkta pabauda ir atlyginti padaryti nuostoliai. Be to, kad lenkai išėitų iš jų vietų, nes bolševikų, su kuriais lenkai giriasi kovoja, tenai nėra.

Tai ryškus atsitikimas. Lietuvos ūkininkai nežino, kad ponų vedamai lenkų kariuomenei atėjus jie bus skriaudžiami.

Kaunas. Argi taip būva? Užėmu kartą į krautuvę prkkti raštinei šiokų tokių popierių. Prašau parašyti man sąskaitą, kad ją galėčiau pristatyti savo daliai ir gauti išleistus pinigus. Krautuvininkas klausia:

— Už kiek Tamstai parašyti sąskaitą?

Nustebau — kaip tai už kiek? — klausiu.

— Na, kiti prašo parašyti kitaip. Žinoma, jūs pirkote mažai, tai nepatogu parašyti didesnę sąskaitą.

Ir tai krautuvininkas kalbėjo tokiu tonu ir taip šaltai, tarytum toksai sąskaitų netikrumas, toksai perdėjimas yra paprasčiausiu apsireiškiniu.

Nejaugi mūsų tarpe atsiranda tokių paukščių, kurie jau išmokino krautuvininkus rašyti panašias sąskaitas? O gal krautuvininkai jiems įkalbėjo. Kaip galvosi, taip, bet dalykas labai nešvarus. Ir jeigu panašių ponaičiukų atsiranda, tai vagiams nevieta mūsų kariuomenėje, bet už geležų. Kar. X.

Rusus atvedė į Lietuvą vokiečiai. Atsibastę į Kuršėnus vadinami rusai, kurių tarpe daugelis įtariamų žmonių, šnipų bei buvusių žandarų, atsiuntė į Kauną savo delegaciją. Jie prašė Lietuvos valdžios, leisti jiems Kuršėnų miestely tverti savo kariuomenę. Mūsų vyriausybės atstovas atsakė, kad rusai užėmė Kuršėnų miestelį nesiklausę Lietuvos vyriausybės ir nežiūrėdami vietinės valdžios protestų. Jie atėjo į svetimą žemę dargi be santarvės žinios, ir pradėjo saviškai elgtis, plėsti. Dėl tai to visko vadinamosios rusų dalys turi netrukus išsikraustyti iš Lietuvos žemės.

Delegacijos atstovas generolas Bogdanovas davė pareiškimą raštu, kad rusų dalis atsikrausčiusi į Kuršėnus vokiečių generolo von der-Holzo įsakymu. Taigi to paties vokiečio, kuris perėjo į rusų juodašimčių tarnybą ir tiek daug padarė eibių mums gretimoje Latvijoje.

Garvežiai ir drabužiai Lietuvai. Paryžiuje Lietuvai gauta 30 garvežių ir 1000 vagonų. Garvežiai Lietuvai tuojau bus atsiųsti, o vagonai už dviejų mėnesių.

Be to dar gauta kareiviams daug batų, drabužių, šiltų marškinių. Iki rugsėjo 15 d. turės atvykti į Liepoją pirmas garlaivys su tais drabužiais.

Užsienyje.

Igaunijoje. Kur tik pradeda veikti dešiniųjų organizuojami rusai, visur pažymimas jų nepatvarumas ir nesugebėjimas įvykdyti savo užduočių. Bet pažiūrėkite jų akyplėšumą. Negalėdami patys susitvarkyti, taip tariaus patys nieko neturėdami, jie pareiškia kuoplačiausias pretenzijas. Jie vėl nori užgrobti savo nešvariomis rankomis iš jų jungo pasiiluosavusias pabaltijos tautas. Jie net ir dabar svajoja apie Konstantinopolį, kursai jų nuomone privalo tik jiems prigulėti.

Imkime kad ir Igaunijoje. Kol kovėsi su bolševikais igaučiai, tai draug su jais ėjo ir vadinamasis šiaurės rusų korpusas. Bet savo žemes išvadave,

Igauniai nepanorėjo kautis svetimuose jėras, rusų plėtuose ir atsitraukė atgal prie savo rubežių, palikdami vienus rusus. Pastariesiems tuojau pradėjo nesisekti juos mušti ir grėsi atimti atgal Pskovą. Tuomet igaučiai, matydami, kad paėmus bolševikams Pskovą, jiems vėl grėšia jų įsiveržimas. O po draug su tuomi ir buvusios rekvizicijos, teroras. Taigi igaučių kariuomenė vėl paėėjo pirmyn ir veikiai atstūmė rusus. Dabar igaučių kariuomenė stovi 65 varstus už Pskovo miesto. Kairysis gi sparnas graso atkirsti Peterburgą — Gatčinos gelžkelį.

Ingermanlanduose įsibrovusieji raudonųjų varomi rusai elgėsi kaip ir visur. Ypač jie pasizymėjo žiaurumais paskutiniuoju laiku, darydami visuotinas rekvizicijas. Dargi priejo prie to, kad buvo pasiryžę surinkti visus galvijus, ir varyti juos į Novgorodą. Ingermanlandai jau vieną kartą sukilo ir bande varyti grobikus iš savo krašto, tik jiems nepasisekė. Be to jiems daug kenkė šiaurės korpuso rusai, kurie nuginklavo vieną jų pulką.

Paskutiniųjų rekvizicijų ir rusų elgimosi jungo nepakesdami, ingermanlandai vėl sukilo. Liepos 28 d. jų štabas pranešė, kad jų kariuomenė, pulkininko Elsvangreno vedama, užėmė keletą kaimų ir Sempalos Rantono plento. Priegtam teko didis karo grobis. Kariuomenė žygiuoja pirmyn ir jau yra 36 varstų iki Peterburgo. „Revaler Zeit“, laikraštis, pažymėjęs tą mūsų pradžią, sakė, kad Peterburgo šiaurėje, matoma, prasidėjo naujas žygiavimas. Nežinant ingermanlandų jėgų bei rezervų, sunku spresti apie žygio pasekmingumą ir ar pasiseks ingermanlandams išuostoti savo tėvyne.

Rusai monarchistai. Apskritai monarchistas vadinami tokie žmonės, kurie nenori, kad valdžia būtų žmonių renkama, o geidžia diktatoriaus, caro ar kokio kito galo savalės. Tokiais kaip tik yra tie visi „baltieji“ rusai, kurie, dengdamiesi demokratiniais obalsiais kovoja su bolševizmu. Jie dar mini steigiamąjį Seimą, žmonių valdžią, bet tai tik laikinai. O kaip tik jiems pradeda vykti, tai tuojaus viską užmiršta ir pirmą vietą išstumia carą ar bent patį save. Taip buvo su admiralu Kolčaku. Panašiai pasikartojo su generolu Denikinu.

Pavyzdžiui Paryžiuje esantieji rusai pasiuntė Denikinui telegramą, iškalbinėdami, kad jis per mažai skaitosi su demokratingąja srove ir per daug tūpa prie savo valdžios jo okupuotus kraštus. Dėlto jis negali tikėtis santarvės palaikymo. Reikalaujama iš Denikino, kad jis paliktų busiančiam Rusų steigiamajam Seimui nuspręsti visus pagrindinius dalykus.

Jai Denikinas atsakė sekanciai:

Prašau pranešti kunigaikščiui Lyovui, kad aš labai domiuosi dėl santarvės politikos srovių, liečiančių rusų kraštą. Tačiau kas darbo tiems ponams, kurie seniai nebe Rusų krašte, kurie nepažįsta tų sąlygų, kuriomis mes čia kovojam už sunkų valstybės atstatymo uždavinį, ir jų nesupranta. Tai aš skaitau visus jų mėginimus iš Paryžiaus valdyti mano politiką, beprasmiškas.

Atsakas nepaprastai aiškus. Denikinas net netinka su tais juodašimčiais, kurie davinėjo jam patarimų. Jis sako aiškiai, kad ne jums nurodinėti man, ką aš turiu daryti, nes užimtose vietose aš esu ponas ir darau kas tik man patinka, nieko negali būti augtesnio už mane ir mano valią.

Mums nė kiek nepakellui su bolševikais, kurie nori pavergti mūsų kraštą ir žėimininkauti. Bet dar labiau nepakellui su panašiais rusų monarchistais.